

MA-213

Sauhoff nyírfa múzeum
Néprajzi adatlás

Gyűjtő: Bócsy K. János, (Kékes)

Gyűjtés ideje: 1960

Tartalom: Lakászsak

12 lap

Földrajzi mutató: Boróly

Személymutató: XIX, A, 2,
XIX, B

Iratgyűjtő

MSZ 5617

PAPIRIPARI VÁLLALAT

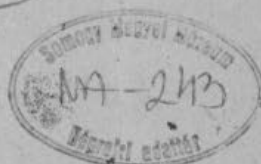
KISKUNHALASI GYÁRA

Seltárolás

Elhelyezés az országos 330-as tételre adódó

MÁTKÁZÁS CSÖKÖLYBEN!

~~1330~~

M Á T K Á

Írta:

B é c z y K. J ó z s e f csökölyi református lelkipásztor.

MA - 213
1951. évi március 15.

M Á T K A.

Február vége felé járt már az idő, mikor a zord hideg tél egyik napról a másikra megenyhült. Befagyott Dráva jége nagy rianásokkal adta tudtul a környező falvak lakóinak, hogy bucsuzik a tél és közeleg a tavasz. A március szépen köszöntött ránk. Tiszta kék égen ragyogott a nap és csorogni kezdett az ereszlejt. Mint egy varázserősítésre, eltűnt a mezők takarója és nap mint nap, zendült az élet. A nyári aszályban kiszáradt föld pár nap alatt megitta a hólevét s amit feleslegesen tartott, kicsiny patakok medreiben, mint erekben szállította tovább, tovább, a kitűzött cél felé. A hetek óta nem látott nap mosolyra kinyitott a hóvirág, de kinyitott a szegények kunyhójának az ablaka is. Némelyik viskóban egy-egy méhecske is vizitált s oly kedvesen zümmögött, mintha arról kívánna bizonyosságot tenni, hogy a teremtő Isten szeretetének nem lehet határt szabni. Az öreg Vargáné is így gondolkodott. - Hallod-e Zsófi?! - A kerten át kiáltott a szomszédra, mikor a fiatal menyecskét meglátta. - Ugy-e, hogy szép időt adott az Isten?... - Hát mán azt! - kiáltott a menyecske is. - Mi hitte volna ezt még ma nap? - Hát bizony nem reméltük - örvendeznek az asszonyok s a kerten át beszélgetnek. A nagy beszédre előbujt az öreg Estőrné is és megszavarta a szomszéd asszonyok társalkodását. - Te Zsófi! - mint a negyethallók szoktak, - ő is erős hangon szólt a menyéhez, - de az füle hegyére sem vette. Zsófi csak akkor tekintett a pitvar felé, mikor hallotta, hogy az anyós nemcsak beszél, hanem morog is. - Mit akar kend, no?! - indulatos hangon beszélt a menyecske is. - Csoda! Neköm egy percre sem szabad megállnom... - Megállni? Isten az istenáldotta időben! Jobb bizony láss a vászra dolgozóhoz, hogy minamarabó kivergyük a szűjfát. Tudod-e, hogy a szobát is be kell meszelni, hisz minyán itt lesz a husvét. Vagy azt gondolod, hogy többet mán nem is lesz rossziadé? He! - az öreg Estőrnénél csak úgy folyt a sok beszéd, mint a felhőből az eső, de a menyecske úgy beszélt a szomszédasszonyával, mint aki már nem fél sem a napától, sem az urától. Katica - a család egyetlen gyermeke - nyugodtan játszott a házvégten, de mint a nagyanyja a husvétot említette, azonnal felugrott és szaladt az anyjához. Talaját karjára vette és szinte síró hangon kezdett beszélni, vagy jobban mondva - könyörgései. - Ugy-e édescsé anyáám neköm is lesz mátkatálat? - Az édes azót négyszer-öttször is elnyafogta, míg az anyja hozzáfordult, de akkor is keményen: - Mondtam mán, hogy hagyj békén! Minyán megverlek! - a lábával is toppantott az anya s a gyermek elugrott, de a könyörgést síró hangon ismételte. - Ugycsé lesz neköm is is. - Csak el ne hallgass! - fenyíti az anyja, de nem használ s a sírás zokogásba csap. - Miindöm leánykaak lesz, csak neköm nem lesz. - a leányka elfordul az anyjától s mikor látta, hogy sem a könyörgés, sem a sírás nem használ, elkezdett az anyjával nyelvelni, de úgy, hogy még Estőr szüle sem tudna jobban... - Jó van! Ha nem lesz, akkor nem lesz! El is möhet majd ezután maga a boltba, de én nem mögyök... mög aztán majd a szemetet is elhordhatja, de én nem viszöm... nem is viszöm... - Mi az mán no? Mi nem teccik a kialánnak? - Kiatál át a szomszédasszony, de úgy, hogy az utcán is meghallhatják. A menyecske is így válaszol: - Hát mán napok óta nem hágy békében ez a kis taknyos. Allandón azért emészt, hogy csinyájak neki mátkatálat...de egyör úgy mögveröm érte... nem mégy el te disznó kutya - ismét nagyot toppant s a kezével is a gyermeket fenyíti - te, te, gyalázatos portéka... nem szégyenlöd magad? Megá, megá, mögmondom a tanétónak, hogy te millen szófogatatlan köllök vagy. Katica megindul az utca felé s minket öklével dörzsölgeti kiárt szeméit. - Ne réjjél angyalom...ollany - kiatálva

próbálja vigasztalni Vargáné. - Messzi van még a husvét, majd a tikok is tojnak még addig, az osz én is adok pár darabot. Még mög is himőzöm őket. Ne réjjál angyalom!... ollany szép lősz, hogy mindenki mögvámuli... hát csak tödd mög anyja a kedvét ennek ez egy lányodnak. Ugy-e neköm is elmegy a boltba, ha küldelek?... Az öreg Estör szüle addig csak türelemmel volt, míg nem tudta, hogy miről van szó, de egyszer csak elkezdett vörözödni s mint a haragos pulyka, még az ősz fejét is rázta. - Azt én nyavalahétkorságot! Még tikot sem ültethettem... jobb bizony egy kotylostikot igérné a himőstojások helyött.

Katica arca - mint a vihar után a tisztuló égolt - egyre kedvesebb lesz. Nem szólt ugyan semmit, csak a kis kócos fejével bólintgatott a Vargáné felé s így adta tudtul, hogy mindig szót fogad, ha most az egyszer megpuhítja a kemény-szívű édesanyját. Az öreg szüle ellenkezése tetszett a kis lánynak, mert nagyon jól tudta, hogy az édesanyja az öreggel szemben "csakazértsem" nézetten van. Ez most is valóra vált. Zsófi nézte-nézte a lányát és elmosolyodott. - Hát akkor én nem bánom... lögyön mög hát lányom a kedved, legalább jövő esztendőre nem lősz rá gondom. - A lány visszafordul s átkarolja az anyját és ahol éri, kapja, mindenütt össze-vissza csókolgatja. - Abbol ugy se lősz sömni - ismét tüzesedik az öregasszony. - Az apád még egy fillér adót se fizetött az idén. Keménysöprő, éjjeliőr... mindegyik kéri a fértályra eszt az innepre. Ott van ni! - lóditotta kezét a konyha felé... a drágalátos anyád kitörte az ablakot is, de nincs esze hozzá, hogy becsinyátassa... állj elü véntolondi! Na hát abbul ugy se lősz sömni!...

Zsófi mosolygott, Katica incselkedett. Csipőre tette jobb kezét és kissé balra dölve táncoló-lépésekkel közeledett a nagyanyja felé s minduntalan hadarta: - Lősz szülém, lősz... Lősz szülém, lősz... Majd mögléssa kend, hogy lősz... hát azért is lősz...

A gyermek elugrott nagyanyótól és rohanva szaladt át a szomszédokba. Estör mama, mint aki tüzet nyelt, nem akart eloszendesédni. Kuttyát, macskát felrugott, ha lába elé kerültek. Zsófi nem szólt semmit, - Is-ten áldja kendétköszönt a szomszédasszonynak és nyugodtan végezte a dolgát.

A naptól kezdve a kis Tóth Kató nem is

akart másról beszélni, mint csak a mátkatálról. Ki fogja a tojásokat himezni, mivel kell a mátkatálat letakarni s hogyan kell vinni, hogy el ne ejtsék. Még a hetven éves öregapjától is azt tudakolgatta, hogy meg tudná-e a pántlikát úgy bokrára kötni, hogy mikor viszik, szét ne bomoljon.

Az öreg Estör mama is elmosolyodott és bármily nehezére esett is, de lassan, lassan el kellett ismernie azt, hogy a menyecakének is van szava a családban, - különösen akkor, ha egyetlen gyermekéről van szó, mert hát a tojás az tojás, az unoka az csak unoka és ami a legfontosabb: egy van belőle s családban. Ezt, hogy "egyetlen" ki is szokta hangsúlyozni. A tőle elhidegült gyermeket most is így próbálja kiengeztelni: - Bye hozzá, gyee... kedves, drága, ragyogó szép szömmü egyetlen egyvirégszálam. Na megcsókósz, mindön tojász neköd adok, de még narancsot is vőszök a mátkatálba, te, te,...egyetlen egy kincsem, gyémántom. Katica örült azkínálataknak ígéretnek. Igaz, hogy az anyja sunnyogott, de édesapja szurós szemének engedve kedvesen simult a szömmü léhez és bőven rakta a csókot a ráncos orcára. Tetszett is ez az öregasszonynak, tán háromszor annyit is adott, mint amennyit kapott. - Hát csak mögválogasd én a mátkádat csillagom, hogy mög né különbözötök egymásná. A kis unoka sorolta is a leendő mátkáinak a névecrát, de az apja leintette. - Mi van a leckével? Na még nem láttam nálad könyvet.. vagy csak a mátkatál és más sömni. Keményen beszelt az apa s a lány szinte megszeppent. - Tudom, tudom - mondta puszogva s az iskolatáskájában kezdett koborászni. Térképet vett elő és az Óceánok nevét sorolgatta. Az öreg szüle nem állhatta szó nélkül. - Jaj, de bolond mestörtök van... hát ellen messzire való dőlgokat köll tanétani... - Csönd, csönd édesanyám - méltatlankodott Katica édesapja, de az Estör mama csak nem hallgatott. - En is jártam iskolába, de hát... mit is mongyak na... én már a Dráva vízétől is letávoztam. Hát akkor a tojástól is

no... én még a Dráva vizétől is irtózom... Hát akkor a tengőp! Ki az ördög tuma oda elmenni... - De hát ki akar most oda menni? Miért beszél kend olyan dologba, amihöz nem ért kend... - An nem értőm? He? Ahova én nem akarok eljutni, azon a fejemet sem szoktam törni... jobb bizony ha egy zsákért éneköt...egy szép zsebkért tanulna az a kislány.. eh... - vág egyet a kezével - még ez a világ se olyan, mint régen volt... gyee angyalom, gyee feküdjél leé.

A nap ahogyan véget ért, másnap ugyanugy kezdődött. A felnőttek végezték a maguk munkáját s a kis leányka is végezte a magáét. Ugy, ahogy szokott is, reggel fél nyolckor órákor elment az iskolába s amint hazajött, asztalhoz ült a család s újra csak szóba került a mátkátál. Ezt illetően, leginkább nagyanya foglalkozott az unokával. Elmesélte a tojáshímzésnek minden csinját, binjét. A kislány is tudott az öreg Estörnek kedveskedni. - Így édes szülém, ugyek édes szülém. Ebéd után megnyomogatta az öreg szülő fájós testrészeit s ha az unoka érzékeny helyre tapintott, akkor az öreg vagy jajgatott, vagy nyögött. - Ott, ott, angyalom, még kicsit lejjebb is... jaj, de sokat is doogoztam, nem is csoda, ha öregségemre elnyomorodtam... - Szülém, narancsot is ad kend?... - Adok... - Hát piros almát?... - Azt is adok... - Na, akkor elég lősz... - Ugy-e, elfáradtál egyetlenem?

Ezzel megint eltelt egy nap s egyszer csak felvirradt a húsvét. Az ételek nagy része már előtte nap elkészült s így templomba mehetett az egész család. Estör mama is magára öltötte hófehér ruháját, mert hát a menyecskével is, - ugy, ahogy lehetett - békességgel töltötte el a nagyhatet - nyugodtan mehet az Ur Szent asztalához. - Ki tudja, hogy érek-e több húsvétot, vagy nem? - jó néhányszor elismételgette a szavakat, míg a sok bikkát magára szedte, már csak azért is emlegette a halált, hogy vajjon a menyétől milyen vigasztalást kap. Mikor a köntényét, majd a kendőjét derekán, fején megkötötte, kezébe vette a vele öregedett zsoltáros-könyvét és az utcán keresztül - ballagott a templom felé. Utközben az öregasszonyok szép számmal összekerültek, - de valamennyien fehérben voltak. Idegenből szakadt emberek azt hinnék, hogy valamelyik vászonárugyárnak, vagy pedig egy nagy városi mosodának a reklámjai lepték el a falut. Pedig dehogy. Nincs azokban semmi nagyolás, vagy feltűnni akarás. Nélünk a fehér ruha sok bánatos szívré és megszorodott léleknek a takarója. Gyászoló és halálhoz készülő öregasszonyok így mennek a templomba, - különösen - ha urvacsorával is óhajtanak élni. Vagy talán azt akarják ezzel megmutatni, hogy a bűnbánat könnyeiben megfürdött lelkeket is így fogja majd Jézus felöltöztetni. Gyönyörű húsvét! Igazi boldogság. Na az élet gondot és bánatot ad, - a húsvét mindeneiket megnyugtat. Akinak nincs húsvéti ünnepe, nagypéntek annak az egész élete. Fehér ruhás öregek is erről beszélgetnek, ha az egyik panaszkolja a maga sivár életének szomorúságát, a másik nyomban kihangsúlyozza előtte a húsvét vigasztalását. - Csak nyugodj még édes mátkám. A jó Istennek mindönkire van gondja. Látod-e, hogy milyen szép ünnepöt adott ma is...

A harangok megszólalnak, - az öregek elhallgatnak. Ráncos kezeik közt szorítják a zsoltárt és áhitatos csendben elmerülve átadják magukat a legfelelőbb ünnep magasztos érzéseinek.

Estör mama is a mátkaságnak ily nemes érzéseivel szeretné átítani egyetlen unokájának a lelkét. Minduntalan a békességről, szeretetről, engedelmességről beszél neki, pedig tán ő maga sem ismeri a léleknek gyümölcseit. Nagyanya az életéről kázká mesél, de mindig olyan darabjáról, mely a szívhez van közel. A tengert az öreg Estör nem szereti, mert nem ismeri és azért nem óhajta megismerni, mert messze van hozzá. A haragról is azt tartja, hogyha az a messze lévőkre irányul, akkor nem bűn, de aki a szomszédokkal, mátkákkal, komákkal nem tud békességben, szeretetben élni, annak az ékess ítélet a sorsa.

Katóka az öreg szüle bölcselkedését nem érti. Ugy gondolja, hogyha szeretetről, vagy mátkaságról van szó, akkor neki is el kell mondani, hogy kik az ő választottjai. Rajta kívül az ő osztályában három leány van s azokat egytől-egyig megnevezi, majd egyet a kisebbek, egyet a nagyobb lányok közül is kiválasztott, de még a szomszéd közege-

ben lakó keresztapja lányát is számontartjg. Mince köztük kivetni való. Fisztelességes családok gyermekei valanennyien. Dicsekszik is velük uton-
utfélen. - Hat mátkám lösz... hat lösz, - még az ujjaival is mutatja a
hatot. Katicát még egy hét választja el mátkázó-vasárnaptól a kicsiny
kette máris szét akar esni az örömtől. A családtan nem tudnának olyan
munkához fogni, melyben Katóka ne akarna segíteni. - No, látod asszony
- mondotta az édesapa - milyen kár lött volna ettől az örömtől ezt a
kis lányt mögfosztani.... - Hát az. Most már én is szeretöm, hogy mög-
töttem a kis taknyosnak a kedvét, pedig még nem egy gondom van hátra
van... - Na, mi lönné az? - próbál a fél segíteni. - Rem tudom, hogy
kit hívjak a mátkatálát elhordani... - Kit? Hát a Varga szomazéd uno-
káját... - Igazad van. Azt illeti legjobban s nem is lönné szép, ha el-
mellöznenk...de egy a baj... - Micsoda? - Az, hogy a Zsófiika menyasszony
szony... - Annyi baj lögyön. Annak legalább legény mátkája is van...
- No, majd én mögtudom.

Husvét másodnapján ahogy véget ért az ebéd, Katica édesanyja úgy,
mint a menyecskék szoktak, cifrán felöltözött. Kékpántlikás kontyát a-
mint fejére illesztette, megfogta a lány kezét s fesszes járással ment
végig az utcán. Itt-ott csoportokba tömörült emberek ácsorogtak, de őt
ez nem érdekelte. Köszönt és tovább ment, egyenesen András Józsefék há-
zának tartott. Itt is egy leány volt a családban s ezzel a ház tornáca
előtt találkozott. - Zsófikám, angyalom - kezdett a lánynak kedvesked-
ni - el ne mönyj hazulról, mert hát tehozzád gyöttem. Hyomán meg is
mondta, hogy mi járásban van. A meghívást örömmel fogadták. Az asszony
népek azon tanakodtak, hogy Katica mátkatálát hogy tudják úgy felékesi-
teni, hogy legszebb legyen a faluban. - Nézd csak angyalom - hízeltke-
dett Zsófiika édesanyja, amint a szublót fiókot kihuzta - ezt manna adom
én neköd ni! - mutatta a szép tarka virágu kontypántlikát, majd néhány
darab tojást és szép piros almákat kötött össze egy kendőbe. Hádásul
még meg is kínálták a vendégeket. - Hát még hiányzik-e valami a mátká-
tálhoz valókból? - a tulipánosládán üldögélő öregasszony, - a Zsófiika
nagyanyja is kezdett érdeklődni. Az öregasszonynak mindkét keze reszke-
tett, de a feje is úgy járt, mint az órainga. Minden kérdés nélkül fele-
melkedett a lédáról és egymás után szedte elő a régiobnél-régiob, szebb
nél-szebb mintájú selyemkendőket. - Ezt a lángszinűt szerettem legjob-
ban terítette szét a vörös színű, fekete rojtos kendőt s utána folyt is
belőle a szó - még szögény mögboldogult aram vötte akkor, amikor engöm
elkéretött...sahse felejtöm el, hogy médárdusi vásárkor vötte sziget-
váron. Ej, de mög is áztunk... Ej! Hallodéke - nagyot sohajt az anyóka
- én söm voltam ám kivetni való a menyecskék közül... s úgy, ahogy bir-
ja, sarkára hajtja a selymet és a nyakára teríti - így hordoztok, ni!
- fordult a vendégek felé, kik nem gyöttek eléggé az öregasszonyt ma-
gasztalni, pedig a nyolcvan éves test úgy nézett ki a vörös kendőben,
mint az elvénült, jégverte pipacs az árokzeleiben. - Soha se hittem
volna, hogy én erre a sorra jussak, - fulladok is, kehölök is - zi-
hákszedik hálgatott most az öregasszony és szinte szitálgatta a szava-
kat - csak válogassátok angyalom, szivesen kisegételek ám, ha gondol-
tok, hogy szép lösz, - ajánlgatta tovább a kendőt s hirtelen másra te-
relte a szót. - Hát az Estör komámasszony hogy van? Mögmöngyátok ám ne-
ki, hogy elgyöjjön, mert én már igön gyöngö vagyok... ej, Istenöm, Is-
tenöm, de jó mátkák is vöotunk mink... hallodéke rajom, de a mastaniak
már nem úgy gondolkodnak, mint a régiók... Még akár estig is eltartotta
volna az öregasszony a fiatalokat beszéddel, ha Katóka nem kezd türel-
metlenkedni. Állandóan az anyjához simulva folyton suttogta: - dös,
édös. Mönyünk már haza. Gyöjjék már, nő - néha-néha az anyja kezit is
megrántotta s így nonsokára Andréseknál is végetért a mátkatáli disputa
zombat reggelén, mikor az öreg Estör mama az ágyát rendte tette,
végigtapogatta a család összes cipőit s amelyikben legrosszabb a cipő-
zsinor, annak a végérül a piciny csöszérü bádógocskát lehuzta s a tűzhe
hely alatt elhelyezett gyujtalék galjából palavessző nagyságu darabkát
letört s azt késsel behasította. A cipőzsinor bádoggját a pálcika hasa-
dékába illesztette s egy darabka fonálvéggel megrögzítette. Ez a

tákolmány néhány lépésnyi távolságból úgy nézett ki, mint egy idostalan kis kereszt. Estör mama azt mondta rá, hogy ez a gica. Ezután az udvar szemétdombja körül kezdett kutatni, ahonnan egy eltört cserep-fazék fenékaljával tért vissza a konyhába. Ezt a cserepet addig vakarta, dörzsölgette, míg végül tiszta lett. - Mindönt el köll hajingálni. Ezt sem lehetett mógtakarítani...mi lösz éétt, ha én möghalok... - állandóan dűnnyögött magában, de azért nem volt rossz kedvű. - Nem tudom, hogy a viaszt is ott találom-e, ahová töttes, mert éétt mán sömni seé ezekott a helyén lönni...de hát jobb, ha nem szólok, mert ugyis engöm tart rossznak...

Az öregasszony ezzel a sok piszkálódó beszéddel a menyecskét akarta bosszantani, de az, mintha nem is hallotta volna, - fel sem vette és nyugodtan végezte a maga dolgát. Estör mama egyszer ki, máskor be tipegett, topogott s itt is, ott is kotorászgatott, végül megtalálta a viaszt. Most a kiürült lekváros fazekakat kezdte kopogtatni, hogy vajjon nincs-e köztük hasadt. Amelyik fazekat legsilányabbnak látta, kiemelte a többi közül és bevitte a honyhába; kétszer, háromszor kiöblítette s a tél folyamán összegyűjtött vöröshagyma héjával mintegy félig rakta. Mire a tojások festésére került volna a sor, a kis unoka is hazajött az iskolából. - Gye, angyalom, gye. Uppen jókor gyüttél. Most akarom himözni a tojásokat, oszt ha jól mögnézög, akkor te is mögtanulod, mert bizony ha anyádra száméto, akkor neköd sahsé lösz himöstojósed, mert az bizony nem szeret vele bajlódni, mög ha az igazat mög köll mondani, nem is tudgya...peeg okosnak tarti magát...

Katókát ez a beszéd sem érdekelte. Ugy falta-nyelte a lekváros kenyeret, mintha Estör mama azzal biztatná, hogy több tojást fog meghissze mezni, ha a kenyeret gyorsan megeszi.

Katóka édesapja a külső konyhában gyújtott tüzet és egy nagy üstben szabadtüznél főzte a krumplit, hogy holnapra is jusson a moslékba, mert bizony úgy áll ém a dolog: Ha gyermekből egy van a családban, a jószágból annal több van az ölban és az istállóban. A szaporodás!?! Csak akkor öröm és áldás, ha az alomszalán történik. Estör mamának is ilyen az "ideológiája": Lovat párjával, tehenet borjával, nyolc malacot a kocával...többre értékelné a világ összes óceánjainál. Meki ez mind sem mi. A fiára is ezért duzzog s amennyire is ezért haragszik, mert azoknak a világnézete az övével nem mindenkor egyezik. Katóka egészséges, egyetlen gyermek, egyetlen unoka. Ot kell a család legfőbb értékének tartani, hát miért kell akkor az "egyetlen" értéket leceökkenteni.

Ilyesféle gondolatok háborognak az öreg szüle agyában, míg a tüzet rakosgatja a katlanban. - Ha ennyit tudtam volna a télön, mint amit ma tudok, hát nem ellenkörtém volna veled egyetlen kicső, te... - huzza magához a kislányt és csókolgatja, majd a fülbe sugja: - n csak tegőd szeretlek, de mást nem... csak teé löszöl az onokám... hozd el csak a gicát - angyalom.

Katóka ügyesen mozog s egy-kettőre kézbe adja a gicának nevezett "szerszámot", de mindjárt hozza a törött fazék cserepet is a viasszal együtt. Ezt az öreg anyó gyengén izzó parázssra tette s a kézben tartott gicát úgy mártogatta a forró viaszba, mint ahogy a tollat szokták mártogatni a tintába. - Ez tökmagos lösz... - magyarázta a kislánynak a tojásra huzott vonalakat s mindegyik kirajzolt tojásnak más-más nevet adott. - Ez a rozmaringoós, ez mög a sakrönys, tulipános, pillangós, tölgyfaleveles... Csaknem minden tojásen más és más minta volt. A kihimzett tojásokat vöröshagymahéjjal megrakott cserep-fazékba, ugynevezet "börzeön"-be rakta az öregasszony s a fazékre annyi vizet öntött, hogy a hagymahéjjal befedett tojásokat ellepje. A börzeönt tűz mellé állította s lassu forralással addig főzte, míg a tojások belseje is kemény lett. Így hagyta állni a fazekat másnap reggelig, vagy akarom mondani, hajnalig. Amint a kakasok a hajnalt hirdették, Estör mama is kibujt az ágyból s első dolga volt, hogy a tojásokat megnézze. Kenderkőccel törölte le a viaszt a tojásokról s utána szalonnabőrrel megdörzsölte valamennyit. - n mán nem pepecsölödöm a főstékőkkel... nondogatta magában, amint a tojásokat törölgette - majd ha ad mönyecskének nem teccik,

akkor az kipingálhatja. Régön is így volt. Horvátok szoktak tarka-barka tojásokat himézni... szép ez valamennyi.

Mire felkelt a család, már tálta rakva, az asztalon állt a hagyma-sárga himestojás. Katóka nem győzött eleget gyönyörködni. - Jaj, de szép, szülém. Jaj, de szép, szülém! - bálálkodott Estőr mamának. Katóka volt az első, ki ünneplő ruhába öltözött. A szobában nem volt maradás. Kiallt az utcai kapuba s leste, várta, hogy honnan, mikor hozzák, viszik a mátkatálat. Erre csak délután került a sor.

Ébred után Estőr mama a szublót sarkon összerakott talak közül kiemelte a legszebbet és a legnagyobbat. - Ugy-e, hogy szép egy darab ez? - mutatta az aranyos szegélyű rózsás tálát Zsófikának, ki éppen akkor lépett be az ajtón. Nyomban hozzá is fogtak a mátkatál készítéséhez. Katóka édesapja egy üveg bort hozott az asztalra s ezt Zsófi a tálba helyezte. A tál fenekére - szép sorjával az üveg körül huszonnégy darab tojást tettek. Odakerültek a szomszédaszonytól, Zsófikától, rokonoktól és a keresztanyáktól kapott tojások is. Egyik szebb volt, mint a másik. Szénporral, piros pántlika darabbal, különféle növények gyökereivel és még ki tudja mivel festették őket. A tojások fölé kerültek a narancsok és a piros almák s legfelül a különféle édességekkel készült sütemények. Az öreganyóra most már nem sok volt bízva, de azért bele-belekottyant a dologba: - Csak párossával ám mindönt, nehogy páratlanul maradjon az onokám... - Ugy ám no! - felhorkan a menyecske. Jobb bizony ha nem jártatja kend a száját, legalább nem ötet kend a mérőggel... párjával, párjával... - ezt tudja kend mondani. Múskor még attul esik kend kétségbe, hogy párgya lősz az onokájának... - Kétségbeesem bizony! Mert én nem ollany párgyára gondolok, mint amire te gondolsz, mert én bizony kimondom, hogy nekem ollany párgya nem köll... Katóka ártatlanul néz a nagyokra. Ő nem tudja, hogy miért van nézeteltérés a családtan a hogy az édesanyját megpartolja, szelíden mosolyog Estőr mamára és oly kedvesen mondja: - Szülém, én a párosat jobban szeretöm, mert akkor több jut... - Több jut!? - magától kikelve pattog az öregasszony - és szinte leírhatatlan számalommal néz az unokájára. - Drága angyalom, te - öleli magához a gyermeket - majd nem tudom hogy ezt sönöd-e ha osztózásra kerül a sor? A kis apróság is ártatlanul vereeng a nagyokkal s mindenáron bizonyítani akarja, hogy ő gondolkodik helyesen. - De mondom ám, szülém - felesel a nagyanyjával - mert szívesen a páros azért jó, hogy akkor egyformán jut mindegyiknek... ugy-e Zsófi nénye?... A nagy lány lehajtja a fejét és mosolyog: - Persze, hogy igazad van. Ekkora birtokhoz köll is a kettő. - Kettő... kettő - ismételtette az öregasszony és hátat fordított az asztalnak, majd a szublóton megbontott rendet próbálta helyrehozni. Tányérokat egymásra, bögréket, csészéket egymás mellé rakosgatta s néha-néha elkezdett szuszogni és úgy fintorgatta az orrát, mintha záptojást szagolna. - Nem tudom elgondolni, - dűnyögött magában - hogy az embőr gyereke miért akar okosabb lenni az Istennél, - ha annak öleg volt az egy, akkor miért köll az embőrnek a kettő... a birtok... ekkora birtok... nem számát az sönmit... há egycőr az ősi birtok mögbeollik, mindegy az mán, hogy két-felé, vagy hat-felé hasétik, mert az mán többet ez életben nem lősz az, smi voót... az ősi birtokot pedig mög köll takarétani...

A szüle nem szólt Zsófikához, Zsófi nem szólt a szülehez. Mind-egyik végzte a dolgát. A menyecske, néhány darab tarka-rózsás házias szöttes kendőt hozott be a karján s az ő jelenléte az anyós duzzogásának véget vetett. - Válasszál csak angyalom - mutatta Zsófikának az értékes ruhadarabokat s azt a legszebbnek vélt kendőt a megrakott tálra terítette. Utána következtek a különféle selyemkendők. Mindegyik darabot úgy terítette Zsófi a tálra, hogy egyik a másikat ne takarja, hanem a sarok részek láthatók legyenek. Ugyanígy rendezte el a pántlikákat is. A leghosszabbat csakorra kötötte s ezt a mátkatál terítőinek a legnagyobbban álló részére illesztette oly formán, hogy a csokor közepén és így a terítőkön is átszurt díszes fejű gombostű az üveg paradugójába érjen s ez által a dugó kiemelésével a mátkatál terítője egy kézmozdulattal leemelhető legyen. Mikor az utolsó igazítások is véget értek, Zsófi a két karjára vette a tálát és vitte a megnevezett szob-

családokhoz. Régi szokást követve - Katóka is kísérte, hogy az új mátkát mindjárt a mátkaság kezdetén a család előtt köszönthesse. Egész uton figyelte a mátkatálát. Ha észrevette azt, hogy a márciusi szellő a könnyű selyemkendőket és szalagokat összekuszálta, nyomban megigazította. Tudta, hogy a falu szeme minden hibát megtalál, mindent kritizál. Már pedig Zsófia nem szeretné, ha az ő mátkatálát nem a legegzebbek közé sorolnák.

Zsófia a kapott utasítás szerint Zsófia Erzsikékhez vitte először a mátkatálát. Katónak nem kellett itt az ajtót nyitni, mert nemcsak tárt ajtókkal, de kitárt karokkal is fogadták őket. Amint átlépték a küszöböt, illedelmesen köszöntek s mindketten megálltak pár lépésre az ajtó előtt. Katóka valóságos reszketett és bátortatlant várva édesen simult Zsófia oldalához. - Hát ne légy olyan szőmérős... gyere csak közelebb - kedvesen biztatták, bátortatlant a családhoz tartozók, de nem sokat használt. Ideges pislogásokkal nézett Zsófia s várta, hogy mi történik most. A mátkatálát hozó nagyleány - úgy amint szokták is - rövid beszédet köszöntőt mondott:

Mátkatálát hoztam a jóféle dolgokkal szépen teleraktam,
Szív küldi a szívek, - szeretetből adja.
Az lesz a mátkája, aki elfogadja.
Kölcsön adok mindent... hogy másoknak is jusson,
Hogy így a szeretetben sokat összetartszon.
Hiszem én, tudom én... hogy így is elfogadják,
A szeretetnek jelét nekünk megmutatják.
Csók lesz a pecsétje, szív meg a záloga -
S e két szív mátkaságát az Isten megáldja.

Az egész család szinte kórusban felelt rá: - Hallgassa még a jó Isten... úgy engedje még az Isten, - ki így, ki úgy fogadja a mátkatálát vendégeket s azt sem tudják, hogyan kedvekedjenek nekik. - Uljetelek csak lé... nyugodgyatok még egy kicsit... elég hosszú már a nap - mindenképpen marasztalják, késleltetik őket, de Zsófia tudja a kötelességét. Jobb karjával alányult a terítőnek s egy kézmozdulattal kibontakozott az asztalra terített mátkatál. - Jaj, jaj, ennyiféle szépség - szőrnylködnek, csodálkoznak az asszonyok s az öregebb néni a kis Katókat össze-vissza csókolgatják. - Ej, ej, micsoda szép új ruhád van neköd... oszt ki tudta eilyen szépen megvarrni? Na emmáncsak igazán szép ruha - simogatják, batúgatják a bátortalan kis mátkát s ez idő alatt Erzsike édesanyja kis leánykája elé tartja a kibontott mátkatálát s kinnál nálla is, oktatja is: - Na, válasszál angyalom... mindönbül vöhecc ám egyet-egyet... De még kettőt is, még hármát is - segszóal a mind jobban élénkülő Katóka és ő is elkezdte a kínálgatást. - Hátál is vögyél ám Erzsike... - Hát hogyan köll mást most egymásnak szólni te!? - helyesbitia megszólítást Zsófia s a felnőttek jóízűen kacagnak a gyermekek "botlásain". - Mastmán mátkák vagytok ám angyalom... ezután úgy köll ám szólni egymásnak, hogy mátkám... - Na, vögyél már belüle... - a szülők is biztatják Erzsikét, miközben az illemre is szoktatják... - nea szabad ám angyalom a sitemént mögfogdosni, mert amit mögfogtál, azt ki is köll vönni... na, mutasd mög hát énneköm, hogy möllyiket szeretnéd? A kis mátká ujjal mutat a tálta s a gondos anyai kéz egymás után emeli ki a kiszemelt darabokat s mitől mennyit vett, ugyanannyit a sajátjából a tálba vissza is tett. Az üveget már az édesapa emelte ki a tálból s amint a poharat megtöltötte, odanyújtotta saját lányának. - De csak kicsit ám - intették a szülők a gyermekeket s utána, hogy minél szilárdabb legyen a két gyermek között a mátkaság, a házban levők is megízlelték a mátkatál borát s a sajátjukból pedig a vendégeiket kínálgatták. - De csak sokat ám! - itt már változott a vélemény, de a biztatásra is alig látszott a pohárban apadás. Úgy látszik, hogy Katóka is megtanulta azt a leckét, melyre az édesapja oly sokszor oktatgatta: - Csak józanul gyere haza s a házunkra szégyent ne hozz echa.

A leányka óvatosan tette az asztalra a poharat s amint kicsiny szájacsakját megtörölte, átölelte Erzsikét és kölcsönös csókot adtak egymásnak. Ez volt a mátkaság pecsétje: a mátkázásnak a legszebb mozzanata.

Nem az egyik, sem a másik gyermeket nem kellett biztatni, nem kellett a csókot erőltetni: önként jött, mert szeretettel fakadt. Az öreg zabóné tüstént meg is jegyezte: - Így szeressétek ám mindég egymást, hogy az Isten is szeressen benneteket.

Ezután sok minden került még az asztalra. Amíg Erzsike édesanyja a kínálgatással, addig a nagyanyja a mátkasággal volt elfoglalva s valószínű exhortációt tartott a kecsényeknek. Az öreganyó közelebb húzódott az asztalhoz s hol az egyik, hol a másik gyermeket simogatta. - Jó mátkák lögyetök ám angyalaim, - emelgette felettük ráncos kezét - mert hát mátkáknak haláloshottig köll ám egymást szeretni. Mással is csunya haragoskodni, de hát mikor valaki a mátkájával gyűlölködik... megveri az olyat az Isten. Lássátó-e, ni!? - lödította szójjel a kezét - én még mindég összejárok az én komasszonyaimmal, pedig már vén vagyok, - mög aztán azok is elgyűnnek én hozzám. Máig is szeressük egymást! ej, ej gyerőkeim, - csóváltgatja a fejét - de jó mátkák is voltunk... ti is e-lyenek lögyetök ám... halálíg szeressétek egymást.

Az öreg zabóné - akár az Estör mama, nagyon szeret beszélni. Egész délutánt kitölbötte volna a sok beszéddel, ha lett volna idő hozzá. Zsófi-ka köszönetet mondott Szabóknak a szives vendéglátásért, - amazok peé- dig Zsófikának a fáradságáért. Amíg Katókat simogatják, csókolgatják, majd Erzeikét is oktatgatják, hogy a kis mátká szüleinek mit kell mon- dani, a megtiszteltetést hogyan kell megköszönni, - ez idő alatt Zsófi-ka nemcsak feldiszipította, hanem karjára is vette a mátkatálat és a két kis mátká kíséretével vitte tovább. Hogy hova kell menni, vagy kinek kell a mátkatálat ajánlani, ő éppenugy tudta, akárcsak Katóca.

A mátkaság ceremóniája ahogy folyt Szabóknál, ugyanugy ismétlődött a többi mátkánál is. Ahány háznál megfordultak, a mátkák is ugy szapo- rodtak.

A mátkatálat megrakottan hozták el hazulról, de ugyanugy is vitték vissza. Nem történt a táltban más változás, minthogy minden darabot ki- cserélt a mátkaság.

A mátkatálat hordozó lányok amerre csak jártak, - akár menet, akár jövet - bámuló akadt bőven. Vidékről jött ember azt gondolná, hogy amit a kálvinista egykéről irnak, az mind hazugság, mert ahol csak egy vasár- nap is ennyi ujszülöttet keresztelnek, - ott bőseges a gyermekáldás. Pajkos gyermekek, vigkedvű öregek is ily módon trefálkoznak, ha egy-egy mátkatálat vivő leánnyal összetalálkoznak: - Mi lesz a neve? Ki-é e kis- baba? - kérdezetik jóízű humorral s a lányok bosszantásain nagyokat ka- cagnak. A rossz gyermekek ilyenkor lesten szoktak állni. Meghuzódnak az utcai kapuk mögött s éles sikongatás, meggondolatlan átkozódás támad a mátkák között, ha valamelyik lánynak a kezéből egy-egy narancsot elkap- hatnak. - Te löbélő! Torkos disznó! zentelen... üssön ki a nyavala, - szidják, szapulják egymás a kamasz kölyköket, kik kárörvendő vicssorgás- sal nyelik az édes gerezdeket. - Hehehehe! Nem kóstoljátok mög? Jaj, de finom... na eétt van ni! hajítják a lefejtett narancsok héját a lányok után s az érzékeny szívű mátkák keserves zokogás közt törölgetik kisirt szemüket.

A legtöbb édesanya az ilyen "csapásokra" fel is szokott készülni, annyi narancsot, almát, himestojást szoktak tartalékolni, hogy az ilyes- mi féle veszteségeket ki tudják pótolni.

Katóka édesanyja is így fogadta a mátkatállal érkezőket, ali gyözte a sok panaszt végighallgatni. Mindegyik károsultnak a szive fájdalmát K Katóka tolmácsolta, de mindjárt a tolvajt is megnevezte. - Idős, édős! - rajongott az anyja körül - Erzsike mátkámét a kanászgyerők lopta el... Julia mátkám narancsát mög a tislér-gyerők ötte mög... Fogy minél hat- hatósabb legyen a panasz, előveszik a károsult mátkák a kivarrottszélű zsebkendőjüket s oly fájdalmas zokogással törölgetik szemeiket, mintha Katóka azt ujságná, hogy az utcán egy hamis kutya lehamította az új szoknyájukat és most majd otthon jól kikapnak. -Aaa - szánakozik bold- dog örömmel Katóka édesanyja s már-is magához öleli a kis károsultakat

s utánuk a többit is. - Ahse rékassátok azt a narancsot... megá... megá te haszontalan kanász Ferkó - fenyeget a felyég felé - tudom én Istenöm, hogy hátrakötöm a sarkadat, csak foghassalak el. Néé réjja-tok hát. Nagyját adok én annál, amit elloptak - záris nyújtja a karosultáknak a szép színhéju vértelű narancsokat. De, hogy a másik tolvaj se maradjon szárazon, hát azt is megszapulja egy kicsit. - Hogy a resset ötte voóna mög azt a dologtalan tislérgyerököt is addig, még a mi falunkba te nem került - ezt már dübögurulva mondta, mert annak a fiúnak a tolvajlásától az egész falu rettegett.

Amíg a fiatal menyecske a sok panaszt s a közéje vegyült boldog dicsékedést hallgatta, Zsófiika addig a visszahozott mátkatálat lette az asztalra s mint aki elfáradt a sok édességnek a hordozásában, ő maga is leült az asztalt körülölelő karospadra. - Ül le, ül le angyalom - biztatta az Estör mama - majd mingyan gyün ám a menyecske, oszt mögteréti az asztalt... ugy-e elfáradtál? - buzódik az asztal közelébe az öreganyó is és boldog örömmel kezd érdeklődni. No, lelköm, no! Hogy fogadtak bennetöket edde rajom? - néha-néha el is sirja magát, ha Zsófiika egyik-másik öregasszonynak az üzenetét említi. - Hát csak engöm is mögeglétöttek ugy-e? - s egy gondolja, hogy nyontan le is rója a hálát, ha ő is megtudakolgatja öket. - Hát a kis Farkas Estör kománnak gyógyéle a fájós lába? Mög hát a szögény Keti Lidi ángyomasszonynak ezünik-e máán az a nagy fulladása?... jaj... jaj... mit is szenved az abban a csunya heptikába... de hát dudodéke - halkan sugja a pletykát - lány korában nem voót ám az ollany egészségös, mint amillenynek köllött voóna lönni... hát... hát... - bolintgat rá a fejével is - ollany színe voót annak, mint a lukácvérágnak... akkor mutatott azögény angyi, ha kipirétöztö.

Zsófiika csak hallgat s az Estör néni nem fárad el a beszédten, mert hát az ángyinak az enlegetése igen jó alkalom ahhoz, hogy a saját menyén egyet csipheessen. - De, tudod, lelköm - mind jobban-jobban kezd az öreg a beszédbe melegedni, - mög ne vergyön az Isten, - mutatja az ártatlant is, mert hát ebben az Estör szüle nagy mester - nem voótte voóna el azt az én boldogult bátyámuram, ha egyes lány nem lött voóna, - az öreganyó a szemével is hunyorgat és mind gyakrabban fenyeget a konyha felé, ahol az uszonna készítésével foglalkozik a menyecske. - De tudodéke - rázza az öklét is - mög nem ezünik rá... de még a saját gyerökömre is haragezom, mert hát az is ollany bolond ebben a dologban, mint a menyecske... eh... jobb, ha nem szólok. - s csak ezt a kialányt sajnálom - mutat a kezével az udvaron játszadozó gyermekek felé, akiknek zajongó kacagása és lármája behallatszik a szobába, - sajnálom, tudod, mert hát ha el is boaszankodor rá, a csínytalansága miatt, azért mégis igön szeretöm... ennek máán csak szögény legény löez az ura... de hát...

A konyhában edények zörögnek s a fiatalasszony kiáll a konyhaajtóba és nagyot kiált: - Katicám! Nagyjátok abba a játszást, mert mögterétöttök az asztalt, oszt gyertök kis mátkák uszonnázni... gyertök kedveseim.

Estör mama mint aki szólni sem tud, visszahuzódik a talipánosládára, de még egyet fenylt a jókegyvel kiabáló menyecskere. - Ez, ez, hallod! sahse tér a lögyömbe, hát köll eede kettö? az a boldog anya, akinak csak egy van...

Az ajtó nyikkan s az edényekkel megrakott menyecske még egyszer viseszakiált. - Gyertök máán, no! Friggy, angyalom, szólj az emböröknek is.

A fiatal édesanya arca hirtelen megváltozott. Látöztö rajta, hogy valami nem tetazik neki. - No, látöd angyalom! - fordult Zsófiika felé. Így vagyok ám én ni, - tekint a napára is, ki fejét bal kezével támasztva - szunyókálást szinlel a kuckóban, - hát ezt nem töhette volna mög? Mögseá gondoltam, hogy erre az időre az asztalt mög né terécese... juj. Öszt mégis azt mondik, hogy én könnyen vagyok a napam mellett... Jjjaj! - feljajdul az öreg. - Jobb bizony, ha nem jártatod a hitfény szadat... kinek a doóga teccik neköd?... - Tögye kend mög ugy, hogy jó lögyön, - hadarja a menyecske is a beszédet - akkor majd teccik... zája van kendnek öleg nagy, akkor hát töhetege is lögyön... Zsófiika a díszes mátkatálat ugy, ahogy meghozta, felemeli az asztalról és a szublótra teszi, a

menyecske kezében egy-kettőre szétlebben a magasszötte rózsás abrosz s máris zörög a kés, kanál, villa - a tányérok körül. Az öregasszony, mint a megszelített vaddisznó - hirtelen feljajdul s mint a menyé hátat fordít felé, nagyot szunyit Zsófikára s a két kezét is összezecsupja. - Teremtő Szent Atyám! Hát ért illent az embergyerőke? Hát szóltam én valamit, Zsófikám, ne?...

A menyecske sűrűg-forog, hol azt, hol azt helyez az asztalra s amiben tud, Zsófi is igyekezik segítségére lenni. Az ablak alatt férfi alakok surrannak el s utánuk a lányok is tódulnak be a szobába, így Estor mama jönnek látta a piszkálódást abba hagyni. Ugy mint az előbb is tette, az egyik kezével felgombolta az állát s hallgatott, mint a holtest. Kézeteltérés most a lányok között dühöngött, de itt Zsófi, szinte parancsrezóval rendet teremtett. - Csönd legyen! Másoda mátkák vagytok? Hát nem mindegy, hogy milyen virágu az a tányér? zép az valamennyi!

A béke a mátkák között ezzel helyre is állt. Ugy jó érvággal fogyasztották az ételt, hogy a felnőttek szinte mosolyogtak a versenyevésnek. Katóka édesanyja nem ült az asztalhoz. Neki mint gondos háziasszonynak, mindig akadt dolga. Az asztalnál Zsófi is ügyelt a rendre s ő töltötte be a háziasszony gondoskodó szerepét is.

Utolsó fogásul a díszes terítéktől, pántlikáktól megfosztott mátkakatal került az asztalra. Nagy volt az öröm a mátkák között, azint a tojásokat osztályozták. Mindegyik gyermek felismerte azt a darabot, amelyet csereképpen helyezett a tálba. Zsófi még az öreg Estor mamáról is gondoskodott. Eléje tartotta a tálat, hogy a neki legkedvesebb felatot kiválaszthassa. Bezzeg hogy sópánkodott is az öregasszony. - Ej, ej - kanyargatta a sóhajokat - de boldog lösz az a legény, akinek te igazatod még a fejéjét. Most már nyugodtan mert az öreganyó beszélni, mert mielőtt a mátkatal az asztalra került volna, a fiatal menyecske összeszedte az asztalon a tányérokat és ahogy szemeivel átfésülgette a bennelévő dolgokat, egy-két süteményt magához vet: és rohant ki a konyhába. - Tölcsön ked ám, aptya, bort is, - figyelmeztette a férjét, - mert elhül a vizem, oszt muszáj elcsomagolnom.

Katóka édesapja kiemelte a mátkatalból az üveget s egy poharat szinig töltött borral. Zsófikát kínálta meg először a utána kézzel-kézre ment a pohár, miközben az öregek nagy áldás és szerencse kívánságokat mondtak a fiatalokra, - kérve Istent, hogy a mai nap örömet a gyermekek életében tegye állandóvá. - Na édesanyám, kend is igyok, - nyújtotta a fiatal apa az öreg édesanyjának a teletöltött poharat, de az nem fogadta el. - Nem iszom! - rántotta fel a vállát. Majd ha nekem kell, akkor főlövészöm magam is.

Igy akarta az öreg Estor a fiával szemben mások előtt is éreztetni, hogy nemcsak a menyére, hanem a saját fiára is haragszik, mivel az ősi birtok feldarabolásának a veszélye látszik fennforogni s ezért hát nemcsak a menyecskének, hanem az ő fiának is "bűnhődni" kell. Katóka édesapja ezt a duzzogást nem vette komolyan. - Jól van édesanyám, - mondta az anyjának - legalább több jut nekem, - felhajtotta a poharat s kedves mosollyal üressen tette az asztalra.

Estor mama most az egyszer magábafojtotta a haragot. szó nélkül hagyta fia megjegyzését és közelebb került az asztalhoz s mindenkit kiálgatott, csak a saját fiát nem. Igy akarta tudtára adni, hogy ő is gazdának érzi magát a családban. Igy kezelte a mátkákat is, mintha minden az ő kegyeiből fakadna. Magához ölelte ismét az unokáját s amint megcsókolta - szinte kérkedve kérdezgette: - No, kedvesem ugy-e hogy nögtöttem a kedvedet? Na kedveseim! - fordult a többiekhez is: Ugy-e hogy szép tojásokat válogathattatok? n hisztem ám a barnasárgákat, pedig már öreg vagyok... - zépök voltak bizony... szépök voltak... harsogták a kis lányok s különösen boldognak érezte magát az öreganyó, mikor az egyik kis mátká örömtől sugárzó tekintettel hadarja: - Bizony szépök voltak öreg körösztyám, mert még az édesanyám is azt mondta, mikor a kis mátkának a mátkatalját möglátta, hogy higgyétek el, hogy ezeket a szép tojásokat mind az Estor koméasszony himőzte, mert annak igen künnyid keze van hozzá...

A menyecske ebben a pillanatban lépett be a szobába s mind hallotta, amit a kis mátká mondott. Estor mama szerette volna megismételteni a mátká kijelentését s azon erőlködött, hogy hogyan ajtsa meg a gyerekszájjal elmondottakat. - Ugy-e kedvesem? Mőgősmerte az édesszőléd a kezem munkáját? Hát az édesanyád mit azólt nekik? - Azt mondta, hogy igőn szépek a kis mátkám hibásai... - Ujeji! - ujra szitalgatja, csavargatja a szavait. Nem is köpött az én kezem munkájára még sőnki. Mőgálltam én az én helyzet mindőnhun, csak eőthun nem tudok sőmmát...

A menyecske mintha nem is hallotta volna a beszédet, jó kedvvel foglalt helyet a kicsinyek között és ő is biztatta őket. - Gyetok én, mőg igyatok is kis mátkák. En is iszom egyet! Hala Istennek, elvezetem a dolgomat, oszt jól esik, ha lehettem a testőmet... Tőlcse! aptya nekőm is!

A férj őntött, a feleség felvette a poharat, - Isten éltesse az uram feleségét! - jóízűen ivott, majd az urat is biztatta: - Tőlts aptya a Zsófikának is, mőg magadnak is, - igyál! Ha a jó Isten is úgy akarja, majd paszitot is tarcsunk az őszel... Mince baj sőmni, csak egészség lőgyőn!... A mátkák ebből miteem sejtettek, de az anyósa annál inkább vőrősdőtt és sőrő ráncok buzódtak őssze a homlokán.

Az asztalt körőlfogó mátkák almát, narancsot gurigáltak az asztalon; attól lehetett tartani, hogy a szép rózsás aeroszt vőrőre festi a piros bor, de hát ilyenkor a háziaknak sok mindent el kell nézni és tőrni, mert hát a mai nap őrőse mégiscsak a gyerekekert van. A gyermekek mindjőbban belemerőlnék a játéka és szinte nagy ravaszszággal cőlozgatják a poharakat is, - de szerencsere kopognak az ajtőn. - Tessék! - kiáltják a gyermekeké is a felnőttekkel egyőtt.

Dr. Beregszászy lemer körorvos kivánt jó napot. Mőg le sem őltethettek a váratlan vendőget, a mátkasereg máris az udvaron termett és egyik-másik nagy kíváncsiszkodva kukucsált be az ablakon, hogy az orvos nem nyitja-e ki a kezében lévő táskát.

- Kocsifuvarra lenné szükségem, ha lenne szives, István... - Kérem, kérem, csak tessék leőlni doktor ur, - vidősan fogadják, hogy az orvos is érezze meg az egészség zamatját, - a mosolygó és boldog jővőt váró jó kedvet.

- Tessék csak! Fogadjja el a tekintőcs doktor ur. Igőn jó szívvél adgyuk... - kinálják jobbról-balról s az orvos csak néz, mikor elője tartják a tálat. - Válasszon csak kérőm. Izlelje mőg, hogy mi van a mátkatálban, - biztatják ujra s a mint az orvos kivesszi az előő darab süteményt, a mátkatál iránt őrdeklődik, mert a mint mondja, vasról került falura és mint ilyen, ha találkozott előszőr a mátkatállal.

Estor mama, mint őreggett asszony kezd a magyarázába. A fiatalok csak akkor szőlnak a beszédhez, ha az őregak valahogy mellőfog. - Igőn régi szokás mán ez minálunk kérőm szépőn - tetszik az őregnek, hogy ő is oktathatja a doktort s annál nagyobb várat kerit mindennek. - Őn még az én őreg szőllentől is hallottam, hogy hogyan mesélte el a mátkasőgot... - Nagyon őrdekes, igazán őrdekes, - tetszik a beszéd az orvosnak s az őm őreganyó annál boldogabb. - Ugy van az kérőm alászan, hogy a kislányoknak az édesanyja elkészíti a mátkatálat, oszt mőgraktyák... - mitesd mőg csak angyalom. We rőstald főkészőteni - libegeti magát Zsófiika előtt is és pár perc alatt ismét dísz en áll a mátkatál. Zsófiika a kerjára veszi s az őreg tőböt mutogat, mint magyaráz. Így van mi, kérőm. Zsófikám vitte el a faluba a kis onokáknak a játécpajtásaihoz. Husvét után való vasárnap szoktak küldeni, mert ez a mátkázó vasárnap. Így van kérőm szépőn, így szoktak... - Na és mi célból csinálják ezt néni? - Hát ugy kérőm szépőn alászan, hogy mőgraktyák a tálat, így mi! Tessék is látni, hogy mennyi kőlkőfők mindőnfőle jó dolg van benne. Akkor, ezt ahová viszik, ott mindőnből cserélnek. Amennyit kívősznek a táltól, ugyanannyit a sajátjukból vissza is tősznek, oszt akkor már mőg is van a mátkasőg, - kérőm szépőn. A kislányok, akiknek így mátkatálat kőldtek, azt exutátul fogva mátkájának szőléti. Ha valasőlyik ferbő mőgy, akkor a mátkái lősznek a koszorőslányai... - Hát ez igazán szép, hogy így ápolják és gyakerolják a feleszerőti szerőtetet. - Így bizony, kérőm szépőn, - szőrnyőlkődik az anyósa - a szerőtetnek hőtőtig kőll tartani, mert hát a szerőtetnek is az van, aköz.

hát a zentirásban is az van, hogy " a szeretet soha el nem fogy". -
Igazán érdekes, - ismételteti az orvos - érdekes, hogy a lányok gyermekek
már kiskoruk an kiválasztják azt, hogy ki lesz a koszorúslányuk, ha ferj-
hez mennek... - Jaj kéröm szépen, - észreveszi az öreganyó, hogy meg sok
minden kimaradt a magyarázásból s ezt igyekszik is tüstént nagy lelken-
dezéssel pótolni, - de nemcsak koszorúslányos lesznek ám - kéröm szépen,
mert ha valamélliknek kis esecsenője születik, akkor a mátkái lesznek a
koszorúslányai, ha pedig a pici gyerek elhalálozik, akkor a kis koporót
is a keresztanyjai viszik ki a temetőbe... - A keresztanyjai? - szer-
nyülködik Dr. öregasszony is. - De azok ám, kéröm szépen, úgy hogy a fe-
jükre vágják, azt még nem is kell megfogal... megem esik le. Meg a si-
ratóasszonyok is a mátkák szoktak lenni, mert így tart a szeretet halá-
los-hótti...

- zóval számíthatok a fuvarra, Istvan? - Kéröm. Igen jó szívvél, -
miről lámsz szó? - Egy szekefát kellene az erdőről behozni... - Kéröm,
akár kettőt is... - Ki lesz az ára?... - Nem vesszünk össze... - Előre is
köszönöm, holnap délután egykor legyen nálam. Az orvos megköszöni a ven-
déglátást, a sok magyarázást s azint halapjános akar nyalni, tekintete a
fiatalasszonyra esik. Zeme észreveszi a változást. Kedvesen mosolyog és
érdeklődik is. - Nincs valami panaszod? - Fátyva van? - Hála Istennek! -
Nem érzi, hogy fájnak a lábai? - Nem. - Éh, mutatza... hát csak vigyáz-
zon magára. A szó ában mindenki vigkedvő, csak az öreg Estor mama szoro-
ru. Amíg az orvos a fiatalokkal, addig az öreg magában beszélget és szin-
te tö beszél is ismételteti: - Jaj jaj ez... Jaj jaj ez... de hát ha az
Isten így ver hennünket...

Dr. öregasszony tekintete is komolyra változik. Az öreganyónak
nem szólt ugyan semmit, csak az újjával fenyegette s a születés elakadt
a szó.

Az udvaron játszódó mátkák nagy lármával s vidém jó kedvvel ha-
jingálják egymásnak a narancsot és ha valamelyik nem tudja elkapni, nagy
sikongással adják tudtul az utca járóknak, hogy a jószág gyömlöcsnek ki-
csordult a vára. Hogy mégis az öreg asszony legyen az utolsó szó, a gyer-
mekesre veti tekintetét s mikor látja, hogy az orvos is gyönyörködik
a kis mátkák örömeiben, ennyit mond az öreg: - De szépen csinálnak.

Az utcai kapuig kísérték az orvost s mire visszamentek a szó ába,
Zsófia is kezdett készülni. - Érzem még... Paradgyal még... Hát meg
ezután skartunk veled beszélgetni...

Mikor látják, hogy a narancstolás nem használ, Katóka édesanyja le-
mét behozza a rózsás tányérokat és mintha egy kisebb fajta mátkátalat
készítene és úgy rakogatja, velogatja az édességeket, hímeseket, hogy
mindenből kerüljön a tányerra is, ami a díszes tálan volt. - Katóka,
angyalom! megint kiáltott az udvarra s a mátkák mind bezaladtak. - Ne
genjen Zsófia nénye. Paradyon még egy kicsit - a mátkák is kérlelték,
hogy a mátkázó vasárnap örömeit minél tovább élvezhessék. Amíg Zsófia
haját, ruháját igazgatta, a kis zató mátká is a tükörbe tekintett s le-
emelte a kezétől az öreg zsoltáros-könyvet s azint felnyitotta s a
nehézkés kéz irását kezdte olvasgatni, vagy helyesebben mondva, beto-
gatni. - Kulcsár szteré ez a könyv... - Nej, kis brálikém - kosarú ér-
zés szakad fel az öregasszonytól. - Mégön volt ám az, amikor énös sz-
ternek, még szternek szólítottak... de ha egyóór az idő eljár. Majd ha
megörögtem, te is angyalom, írse vagy rózsse löszöl, mert hát az öreg
a legónt háznál kölletlen.

A mátkátalat hordozó Zsófikát még egyszer körülrajongják a mátkák s
a családhoz tartozók is nagy hálálkodással vesznek lúcsut az eljegyzett
menyasszonytól, egy derekuk legénynek nem a csere-borán szerzett mátká-
jától. Mindenki utánavegy, csak egyedül Estor mama maradt a szobában. A
szülők nény szót még a kapuban is váltanak Zsófikával és nézelődnek
jobbra-balra, hogy ki merre jár az utcán. A nap mind jobban kezd vörö-
södni. A gyermekek narancsokat hajlegálnak feléje s az Istennek szép nap-
ja, mint egy vérnarancs óriás, - leszáll az erdő sárjára. Estor mama is
közéleti tipeg az asztalhoz és megköszöli a fiatól el nem fogadott mátká-
kától borát és la-san kezdi dudolgatni a szülők zsoltárt.